VERKENNEN VAN VOLKSBUURTEN - AMERSFOORT

Begin- en eindpunt: Station Amersfoort
Lengte: 14 kilometer
Website: KLIK HIER
Openbaar vervoer: Station Amersfoort Centraal
De route is in te korten tot circa 7,5 kilometer. Neem hiervoor bij Pullstraat bus 5 richting begin-/eindpunt station Amersfoort Centraal.

Sinds drooglegging in 1968 en oplevering van de eerste woningen rond 1976 huisvest de polderstad inmiddels zo'n 230.000 inwoners. Met doorgroeivoornemens naar 350.000 inwoners. Van de huidige ruim 90.000 woningen zijn zo'n 24.000 in bezit van woningcorporaties. Alle andere volksbuurtverkenningen doorkruisen min of meer organisch gegroeide steden. Daartegenover is het ambitieuze Almere een vreemde eend in de bijt. Volledig vanaf de tekentafel ontworpen. Mensen van buiten Almere stellen wel eens je er 'dood nog niet gevonden wilt worden'. Dat zul je Almeerders nooit horen zeggen. En terecht. Nederlands meest succesvolle New Town. Gericht op woongeluk voor iedereen. Alleen al vanwege het uitbundige en prachtige diverse groen en blauw. Vaak ruimschoots vóór ontwikkeling van woonwijken aangelegd. De stad is overzichtelijke georganiseerd, ruim opgezet en geeft wandelaars, fietsers en het openbaar vervoer ruimschoots voorrang boven autoverkeer. Blik is afwezig uit het straatbeeld en de auto is een gast. Aandachtspunten zijn het veelvuldig rondslingerende huisvuil en de wildgroei aan afvalcontainers in het straatbeeld.

Verkennen van volksbuurten – Amersfoort
3 mei 2026

Verkennen van volksbuurten – Amersfoort
3 mei 2026

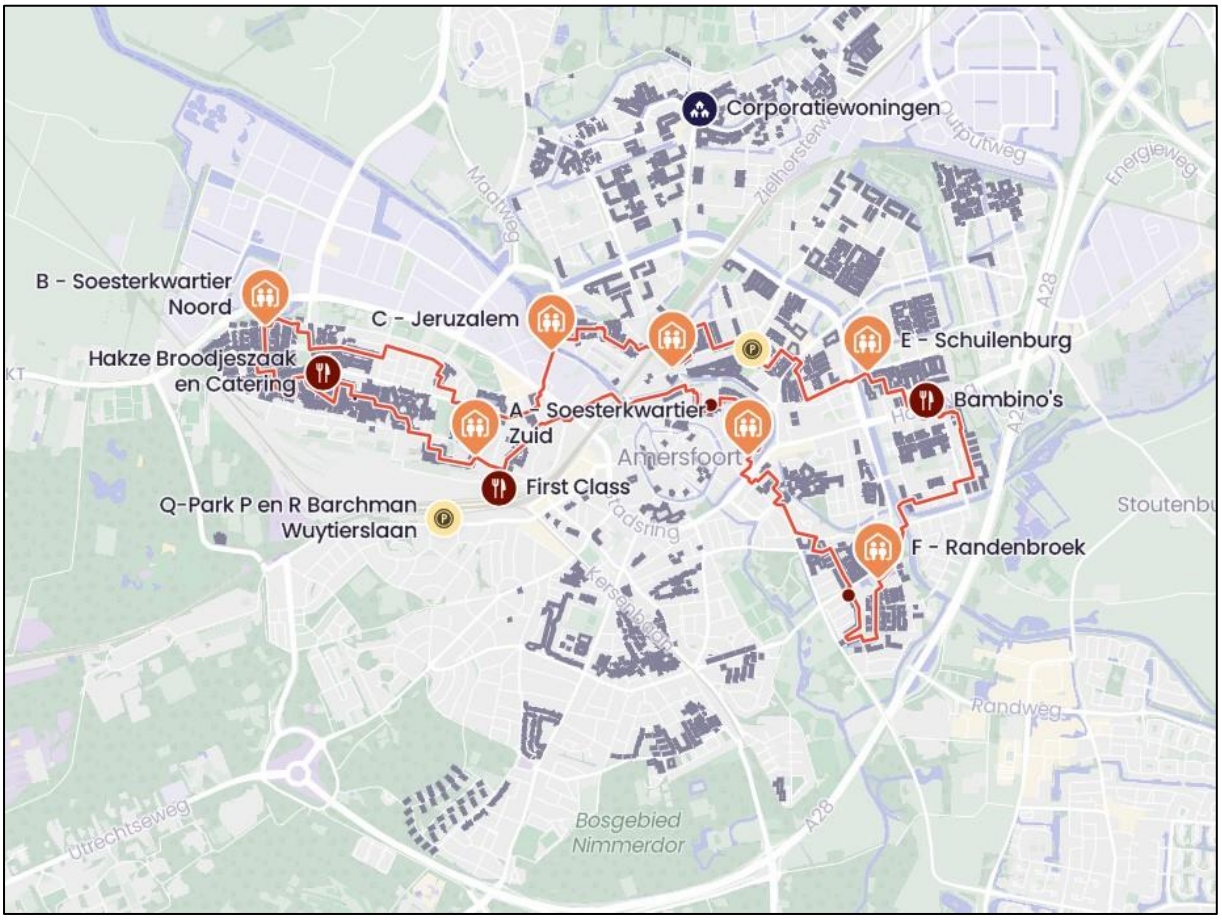
Algemeen
De rondwandeling langs sociale woningbouw start en eindigt aan de noordzijde van Amersfoort Centraal. In westelijke richting kruist de volksbuurtverkenner eerst het zuidelijke deel van het Soesterkwartier (A). Een klassiek tuindorp uit het begin van de vorige eeuw. Het noordelijke deel van het Soesterkwartier (B) dateert van kort na de Tweede Wereldoorlog. Traditionele en zorgvuldig vormgegeven eengezinswoningen. Aan de noordelijke grens van de wijk juweeltjes van portieketagewoningen.

We draaien richting oosten naar Jeruzalem (C). Industrieel bouwen in het Airey systeem. Kenmerkend voor de wederopbouwperiode van kort na de Tweede Wereldoorlog. Verder richting oosten passeren we de wijk Kruiskamp (D). Met sociale woningbouw uit alle tijdperken vanaf de Woningwet van 1901.

In de wijk Schuilenburg (E) bereiken we het meest oostelijke punt van onze stadwandeling. Hier vormde stedenbouw op basis van vaste ‘stempels’ met steeds dezelfde structuur van bouwblokken en ruimtegeleding de basis. Zo’n 60 jaar na de bouw is de herstructurering volop gaande. Bedoeld om meer diversiteit in woningtypes, woonmilieus en eigendomsverhoudingen te realiseren. Juist ten zuidoosten van de binnenstad verkennen we de sociale woonbuurten van de wijk Randenbroek (F). Vooral traditionele en zorgvuldige architectuur uit de jaren ‘50. Veel aandacht voor gevelgeleding en detaillering.

Hierna doorkruisen we de binnenstad aan de noordzijde (G), juist binnen de singel. Straatjes met het karakter van een tuindorp en een idyllisch woonhofje van voor de Tweede Wereldoorlog. Tenslotte bereikt de volksbuurtverkenner weer Station Amersfoort via het Eemplein. Een grootschalige actuele gebiedsontwikkeling juist noordelijk van binnenstad en spoor. Met een fors aandeel sociale woningbouw.

Overzichtskaart

Verkennen van volksbuurten – Amersfoort
3 mei 2026

Overzicht volksbuurten

A – Soesterkwartier Zuidzijde

Het woongebied zuidelijk van de Noorderwierweg in het Soesterkwartier is inmiddels zo'n eeuw oud. Door de ligging nabij het grote spoorwegemplacement en de Wagenwerkplaats uit 1904 ideaal voor de spoorwedewerkers. Alle kenmerken van een tuindorp. De in 1915 opgerichte socialistische woningbouwvereniging De Goede Woning had het initiatief. Met een grote rol voor Alexander van Brero. Doordat het spoor geen overgangen had, lag de wijk lang geïsoleerd en met de rug naar de oude stad gekeerd. Dat veranderde pas met de naoorlogse bouw van tunnels. Een echte volkswijk met voor- en achtertuinen als verlengde woonkamer. Logisch als deze niet zo groot is. In de smallere woonstraatjes ontbreken voortuinen en domineren blik en -zoals ook op veel andere plaatsen in Amersfoort- kliko's het straatbeeld. Veel van het oorspronkelijke karakter verdween bij liefdeloze renovaties en onderhoudsingrepen.

B – Soesterkwartier Noordzijde

Het woongebied is in de jaren '50 van de vorige eeuw in traditioneel metselwerk gerealiseerd. Noordelijk van de Noorderwierweg in het Soesterkwartier. Bewonder op de Dreef en omgeving de prachtige voordeurkozijnen met daarin een verhoogd bovenlicht voor de trapvide. Plus andere mooie details zoals de sierlijke doorvalbeveiliging van slaapkamerkozijnen en gevelmetselwerk waarachter het toilet- en badkamerkozijn gemonteerd zijn. De zeven blokjes met portieketagewoningen aan het Vreeland vormen de begrenzing van de wijk. Juweeltjes! Zij dateren uit 1953 en zijn ontworpen door stadsarchitect David Zuiderhoek. Schelpvormige balkons. Het waren de eerste flats in de stad en dan ook nog in een zeer moderne stijl. Foto's verschenen in vele tijdschriften en er kwamen bezoekers uit allerlei landen. De flats markeerden de nieuwe grens van de stad en beëindigden de straten van de Bomenbuurt.

C – Jeruzalem
Tegenover de traditionele wederopbouw staat systeembouw. Bedoeld om snel onderdak te bieden in tijden van extreme woningnood. Ook Amersfoort kent net als veel andere Nederlandse steden een wederopbouwwijk met als naam Jeruzalem in het Airey bouwsysteem en met hulp van de Marshallgelden. De naam verwijst naar het oosten vanwege de witte uitstraling. Het systeem gebruikt een skelet van betonnen stijlen en stalen liggers. Dit is weer bekleed met dunne prefab betonplaten aan de buitenkant en houtvezelplaat binnenin. De buurt staat inmiddels op de gemeentelijke monumentenlijst. Het Groeneveld fungeert als hart van Jeruzalem. Westelijk hiervan traditionele verkaveling met voor- en achterkanten. Oostelijk hiervan uniforme verkaveling met voordeuren steeds aan de oost- en achtertuinen aan de westzijde. Wat natuurlijk bijzondere confrontaties tussen voor- en achterkanten oplevert. De wijk heeft een zeer groene uitstraling.

D - Kruiskamp
De Kruiskamp ligt juist noordelijk van de binnenstad van Amersfoort. Tot in de vorige eeuw waren er grote afwateringsproblemen. Daardoor werd het gebied lange tijd niet bebouwd. De eerste grootschalige bouwplannen dateren van 1919. Voor de Tweede Wereldoorlog is een deel van die plannen verwezenlijkt. In de jaren ‘50 volgde een tweede grootschalig bouwgolf. En daarmee sociale woningbouw uit alle perioden vanaf de Woningwet van 1901. Vooroorlogse woningen net buiten de singel. Eengezins- en portieketagewoningen uit de wederopbouwperiode. Sociale problematiek maakte dat de wijk in 2007 aangewezen werd als Vogelaarwijk. Een van de 40 wijken in ons land met een cumulatie van knelpunten op sociaal en fysiek vlak. Dat etiket verdween gelukkig al in 2012. Forse inspanningen van gemeente Amersfoort en de woningcorporaties! Leefbaarheid, renovatie en herstructurering met de nodige nieuwbouw in het sociale segment. Tot op de dag van vandaag.

E – Schuilenburg
Het gebied overstroomde regelmatig en was daardoor alleen als weidegrond geschikt. Door de aanleg in de jaren ’30 van de vorige eeuw van het Valleikanaal verbeterde de afwatering aanzienlijk. Woningbouw kwam in beeld. Stedenbouw van de wederopbouw op basis van ‘stempels’. Een vaste structuur van bouwblokken en open ruimtes, die zich steeds herhalen. Menging van laagbouw, middelhoog en hoogbouw. Van oorsprong volledig gerealiseerd in de jaren ’60 van de vorige eeuw. Bedoeld om sociale samenhang te creëren. Binnen iedere ‘stempel’ een diversiteit aan woonvormen en openbare ruimtes. Herstructurering is volop gaande. Noordelijk van de Hogeweg de wijk Liendert, zuidelijk daarvan de wijk Schuilenburg. Let op de spectaculaire kruising tussen Hogeweg en Operaweg. Doorgaand verkeer onder het viaduct door met hoogbouw als nieuwe poort naar de wijk. En daardoor beide wijken ruimtelijk verbonden en de barrière van de Hogeweg aanzienlijk verminderd.

F – Randenbroek
De naam Randenbroek verwijst naar een van oorsprong Middeleeuws huis op de grens tussen de Utrechtse Heuvelrug en drassig gebied: een broek. Architect en schilder Jacob van Campen overleed hier in 1657. De groene en open wijk is ontwikkeld in traditionele bouwstijl vanaf de jaren ’50 van de vorige eeuw. Juist zuidelijk van de binnenstad. Veel eengezinswoningen. Aan de Haydnstraat een markant driehoekig plein met zowel portieketage- als galerijwoningen. Strakke gevelgeleding met fraai metselwerk en forse schoorstenen in een strak ritme. Keurig uitgelijnde speklagen op de begane grondverdieping. Siermetselwerk als borstwering. Tegen de singel in het noorden typische sociale woningbouw uit de jaren ’80 van de vorige eeuw. Truttige uitstraling en veel vormwil. Hier stond eerder vanaf 1883 de Prins Willen III kazerne, die volledig gesloopt in 1978 is.

.

G – Binnenstad

Aan de noordzijde van de binnenstad van Amersfoort, juist binnen de singel, een tweetal woningcomplexjes uit de beginfase van de sociale sector. De Celzusterenstraat en omgeving hebben een echt tuindorpkarakter dat bij de recente renovatie waar mogelijk geconserveerd is. Lage en brede goten, hoekoplossingen en helderrode dakpannen. Het Dreyershofje is vernoemd naar een tabakshandelaar, die hier in de achttiende eeuw grond bezat. Verborgen achter een tweetal poorten en daterend uit 1938. De architect heeft destijds getracht de historische sfeer van de binnenstad in hofje en gevels te vangen. Het autovrij maken heeft wonderen verricht. Amersfoort realiseert juist noordelijk van de historische binnenstad een compleet nieuw stadsdeel rondom het Eemplein. Met zowel wonen als werken met de nodige voorzieningen. Als een soort ‘spiegel’ voor het historische centrum. Gericht op het versterken en niet om die binnenstad uit te hollen. Rondom het Eemplein veel nieuwe sociale huurwoningen.